

DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2021.43.240976>

УДК 346.21

*А. В. Смітюх*, докт. юрид. наук, професор  
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова  
Кафедра адміністративного та господарського права  
Французький бульвар, 24/26, Одеса, 65058, Україна  
e-mail: im2m112@gmail.com  
ORCID: 0000-0002-4778-4143

*В. С. Веремчук*, студент 2 курсу магістратури  
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова  
Економіко-правовий факультет  
Французький бульвар, 24/26, Одеса, 65058, Україна  
e-mail: vladislavsveremchuk@gmail.com

## ПІДСТАВИ ВИЗНАННЯ НЕДІЙСНИМИ РІШЕНЬ НАГЛЯДОВИХ РАД АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ У СВІТЛІ НОВІТНЬОЇ ПРАКТИКИ ВЕРХОВНОГО СУДУ

У статті представлені результати дослідження судової практики Касаційного господарського суду Верховного Суду у частині підстав визнання недійсними рішень наглядових рад акціонерних товариств. Оскільки законодавство не визначає такі підстави, практика Верховного Суду з цього питання має вирішальне значення. Зроблено висновок про те, що рішення наглядових рад акціонерних товариств можуть бути визнані недійсними якщо вони порушують права та охоронювані законом інтереси акціонерів акціонерного товариства та інших осіб, виокремлено конкретні підстави їх недійсності: перевищення повноважень наглядової ради; неправомочність її складу; неповідомлення акціонера про призначення засідання наглядової ради в деяких випадках; відсутність кворуму на засіданні наглядової ради; інше недодержання вимог правових норм, які регулюють порядок скликання засідання наглядової ради та прийняття нею рішень, якщо відповідне порушення спричинило прийняття неправильного акта; порушення рішенням наглядової ради прав та охоронюваних законом інтересів акціонерів чи інших осіб. Автори пропонують прямо закріпити наведені вище підстави визнання рішень наглядових рад акціонерних товариств недійсними у законодавстві і зауважують, що прийняття наглядовою радою АТ рішення в онлайн-режимі, якщо під час засідання члени ради знаходяться поза місцезнаходженням товариства та підписання рішення не у день засідання, у тому числі прийняття рішення шляхом опитування, не є підставою для визнання такого рішення недійсним.

**Ключові слова:** акціонерне товариство, наглядова рада, недійсність рішення, захист прав акціонерів.

**Постановка проблеми.** Слід погодитись із думкою про те, що навіть якщо члени наглядової ради АТ виконуватимуть свої обов'язки добросовісно, існує імовірність прийняття ними рішень, що не відповідатимуть закону повною мірою, тому законодавство має передбачати правову охорону і дієвий захист як прав кожного конкретного акціонера від неправомірних рішень органів управління товариства, дій посадових осіб товариства, які вони вчинятимуть у своїх власних інтересах, так і прав самого товариства від дій посадових осіб, що спричинили шкоду [1, с. 76].

Можливість подання позовних заяв про визнання недійсними рішень наглядових рад АТ давно визнана у судовій практиці, але підстави такого оскарження не врегульовані законодавством. З іншого боку за перші три роки діяльності ВС розглянув низку справ про визнання рішень наглядових рад АТ недійсними, тому, виходячи з положень ч. 4 ст. 236 ГПК України, яка передбачає, що «при виборі і застосуванні норми права до спірних правовідносин суд враховує висновки щодо застосування норм права, викладені в постановках Верховного Суду» [2, ст. 236], постає необхідність здійснення аналізу актуальної судової практики.

**Мета статті** полягає у визначенні підстав оскарження рішень наглядових рад АТ, що склалися у новітній судовій практиці Верховного Суду.

**Виклад основного матеріалу.** П. 39 Постанови Пленуму ВСУ від 24.10.2008 р. № 13 [3, п. 39] визначає, що рішення наглядової ради може бути визнане недійсним якщо воно «не відповідає вимогам законодавства та порушує права чи законні інтереси учасника (акціонера) товариства», п. 2.31. Постанови Пленуму ВГСУ від 25.02.2016 р. № 4 «Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин» передбачає, що «підставами визнання недійсними рішень наглядової ради можуть бути такі порушення порядку скликання та проведення засідання ради, які мали наслідком неправомочність засідання наглядової ради» [4, п. 2.31].

Виходячи з аналізу новітньої практики ВС можна зробити висновок про те, що безумовною підставою визнання рішень наглядової ради АТ недійсними є перевищення наглядовою радою повноважень (вихід за межі повноважень) при ухваленні рішення.

Приймаючи постанову від 25.02.2020 р. у справі № 904/1237/17 КГС ВС зауважує, що: «наглядова рада при прийнятті спірних рішень діяла з перевищенням наданих їй повноважень, діяла недобросовісно, нерозумно та не в інтересах товариства, оскільки більшість членів наглядової ради були особами, заінтересованими у вчиненні правочину, і таке питання повинно було виноситись на розгляд загальних зборів» [5]: у цій справі наглядова рада порушила низку вимог ст. 71 Закону України «Про акціонерні товариства», що обмежують можливість членів наглядової ради впливати на прийняття рішення щодо правочину, в укладенні якого вони мають заінтересованість.

У мотивувальній частині постанови КГС ВС від 24.12.2019 р. у справі № 911/556/18 визначено предмет доказування при оскарженні акціонером рішень наглядових рад АТ з підстав виходу за межі повноважень: «на позивача покладається обов'язок доказування, що відповідні питання виходили за межі повноважень наглядової ради, факту порушення його корпоративних прав, а також наявності негативних наслідків для позивача за фактом прийняття наглядовою радою цього рішення» [6].

Наступною підставою визнання рішення наглядової ради недійсним є ухвалення рішення неповноважним (неправомочним) складом наглядової ради у наслідок визнання недійсним рішення загальних зборів акціонерів, яким сформовано персональний склад наглядової ради. У постанові від 09.07.2019 р. у справі № 912/2479/18 КГС ВС зауважив, що «у зв'язку із визнанням судом недійсним рішення загальних зборів акціонерів товариства, яким зокрема, було обрано членів наглядової ради, оспорюване рішення наглядової ради прийняте неправомочним складом наглядової ради. За наведених обставин суди першої та апеляційної інстанцій дійшли обґрунтованого висновку про наявність підстав про визнання недійсними рішень наглядової ради акціонерного товариства» [7].

Прийняття рішення неповноважним складом наглядової ради, у зв'язку із визнанням недійсним рішення загальних зборів про обрання складу наглядової ради, як підстава для визнання його недійсним підтверджується постановою КГС ВС від 11.02.2020 р. у справі № 914/484/18, у якій суд визнав, що «оскільки новий склад наглядової ради було обрано на позачергових загальних зборах акціонерів, які підлягають визнанню недійсними, як такі, що порушують корпоративні права позивача, то рішення наглядової ради прийняті таким складом, зокрема про звільнення з посади директора товариства, не можуть вважатись такими, що прийнято легітимним складом наглядової ради, а тому підлягають визнанню недійсними» [8] та постановою КГС ВС від 14.06.2019 р. у справі № 912/1469/18, у якій суд зауважив, що «права позивача як акціонера відповідача безумовно порушені оскаржуваними рішеннями, оскільки на засіданні наглядової ради вирішувалися питання господарської діяльності товариства, зокрема, про скликання позачергових загальних зборів, затвердження порядку денного загальних зборів, тощо, що безпосередньо впливає як на діяльність самого товариства, так і на права його акціонерів» [9].

Отже, можна стверджувати, що сформувалася стала практика ВС щодо наявності підстав для визнання рішень наглядової ради АТ недійсними у разі визнання недійсним рішення загальних зборів, яким сформовано персональний склад наглядової ради (непо-

вноважний склад наглядової ради): наведені вище правові позиції підтверджені, зокрема: постановою КГС ВС від 10.04.2019 р. у справі № 912/127/18 [10]; постановою КГС ВС від 02.05.2018 р. у справі № 910/7837/17 [11]; постановою КГС ВС від 18.04.2018 р. у справі № 912/2562/16 [12]; постановою КГС ВС від 16.10.2019 р. у справі № 912/430/19 [13]; постановою КГС ВС від 22.08.2018 у справі № 925/715/17 [14].

Наступний блок підстав визнання недійсними рішень наглядових рад АТ пов'язаний з процедурними порушеннями. Зокрема, у постанові КГС ВС від 29.05.2018 р. у справі № 920/432/17 підставами визнання рішення наглядової ради АТ недійсним було визнано: порушення товариством порядку скликання та проведення засідання наглядової ради; прийняття на засіданні рішення з питань, не включених до порядку денного; порушення вимог щодо оформлення протоколу засідання; неможливість прийняти участь у засіданні наглядової ради, яка позбавила позивача (акціонера) можливості висловитись з приводу питань порядку денного, вносити свої пропозиції (в тому числі щодо доцільності та строків проведення позачергових зборів) та зауваження [15]. Аналогічні позиції вказані у постанові КГС ВС від 03.07.2018 р. у справі № 926/2301/17 [16]; постанові КГС ВС від 12.04.2018 р. у справі № 914/1968/16 [17].

Цікавою видається постанова КГС ВС у справі № 927/229/19 від 23.01.2020 р., з якої можна виокремити наступні підстави визнання рішень наглядових рад АТ недійсними:

1. Рішення про затвердження проекту договору викупу акцій в акціонерів не включалось до порядку денного засідання наглядової ради, не обговорювалось та не приймалось, що є порушенням наглядовою радою порядку підготовки та затвердження документів, необхідних для проведення загальних зборів акціонерів на яких вирішується питання, зокрема, щодо зміни типу товариства.

2. Затвердження наглядовою радою ринкової вартості акцій лише після проведення позачергових зборів акціонерів порушує права позивачів (акціонерів) на отримання ними передбаченої ст. 69 Закону України «Про акціонерні товариства» інформації саме моменту їх голосування на зборах [18].

У постанові КГС ВС від 15.03.2018 р. у справі № 910/14494/16 серед підстав для визнання рішення наглядової ради недійсним наявні:

- відсутність повідомлення члена наглядової ради Товариства про дату проведення та порядок денний засідання є недотриманням порядку скликання засідання;
- необізнаність члена наглядової ради про порядок денний та дату проведення засідання наглядової ради з урахуванням конкретних обставин справи може перешкодити йому належним чином підготуватись до розгляду відповідних питань та виконати свої повноваження щодо захисту прав акціонерів товариства;
- відсутність кворуму через відсутність на засіданні члена наглядової ради;
- протокол засідання наглядової ради, який містить інформацію про присутність позивача, але не містить його підпис, не є доказом присутності члена наглядової ради на засіданні [19].

У постанові КГС ВС від 04.06.2018 р. у справі № 910/19433/17 за позовом про визнання недійсним рішення наглядової ради та зобов'язання повідомити акціонерів про визнання вказаного рішення недійсним висловлюється позиція, що неповідомлення члена наглядової ради акціонерного товариства-представника акціонера про проведення засідання наглядової ради, що мало наслідком його неявки, призвело до порушення корпоративних прав акціонера та може бути підставою для визнання рішення недійсним, навіть за наявності кворуму [28].

Актуальною, зокрема як у світлі заходів щодо боротьби з пандемією COVID-19, так і у контексті цифровізації, є постанова КГС ВС від 15.05.2019 р. у справі № 908/1101/17 щодо відсутності підстав для оскарження рішень наглядових рад АТ, прийнятих на засіданнях, проведених у форматі Інтернет-конференції, у якій було відхилено доводи позивача щодо фізичної відсутності членів наглядової ради за місцезнаходженням товариства під час засідання та не підписання протоколів у день проведення засідання, як підстав для оскарження рішення наглядової ради «оскільки реалізація членами ради

своїх прав, передбачених договорами, щодо участі у засіданні наглядової ради за допомогою Інтернет-конференції не суперечить вимогам чинного законодавства, статутним документам товариства, та не змінює визначений статутом товариства порядок прийняття радою рішень, оскільки забезпечує участь членів ради в засіданні у реальному часі ... Законом не встановлено, що рішення наглядової ради повинні бути підписані всіма членами наглядової ради, що прийняли участь у засіданні саме у цей день ... закон не зобов'язує підписання протоколу саме в тому місці, де знаходиться акціонерне товариство ... протокол наглядової ради може бути підписаний членами наглядової ради будь-яким способом, а підписання його поза впливом п'яти днів після проведення засідання наглядової ради не є підставою для визнання недійсними рішень, прийнятих на засіданні наглядової ради» [21].

Також необхідно зауважити, що в цілому процедурні порушення під час прийняття наглядовою радою АТ рішення та при складенні протоколу засідання не є безумовними підставами для визнання такого рішення недійсним, як це вбачається з постанови КГС ВС від 15.05.2019 р. у справі № 908/1101/17: «Недодержання вимог правових норм, які регулюють порядок прийняття акта, у тому числі стосовно його форми, строків прийняття тощо, може бути підставою для визнання такого акта недійсним лише у тому разі, коли відповідне порушення спричинило прийняття неправильного акта. Якщо ж акт в цілому узгоджується з вимогами чинного законодавства і прийнятий відповідно до обставин, що склалися, тобто є вірним по суті, то окремі порушення встановленої процедури прийняття акта не можуть бути підставою для визнання його недійсним якщо інше не передбачено законодавством» [21].

Оскільки відповідно до ч. 2 ст. 4 ГПК України звернення до господарського суду здійснюється для захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав та законних інтересів у справах, віднесених законом до юрисдикції господарського суду [2], особа, яка подає позов про визнання недійсним рішення наглядової ради обов'язково обґрунтовує порушення таким рішенням свого права чи законного інтересу.

Крім того слід підкреслити неможливість визнання рішення наглядової ради АТ недійсним з мотивів можливого порушення таким рішенням прав позивача у майбутньому: такий висновок викладено у постанові КГС ВС від 14.03.2018 р. у справі № 908/1043/17: «Підставами для визнання акта недійсним є його невідповідність вимогам чинного законодавства та/або визначеній законом компетенції органу, який видав (затвердив) цей акт, а також порушення у зв'язку з його прийняттям прав та охоронюваних законом інтересів позивача. Якщо за результатами розгляду справи факту такого порушення не встановлено, у господарського суду немає правових підстав для задоволення позову. Не можна задовольняти позовні вимоги щодо захисту права, яке може бути порушено у майбутньому і щодо якого невідомо, чи буде воно порушено» [22].

**Висновки і пропозиції.** За результатами аналізу практики Верховного Суду можна зробити наступні висновки:

1. Рішення наглядових рад АТ можуть бути визнані недійсними якщо вони порушують права та охоронювані законом інтереси акціонерів акціонерного товариства та інших осіб, зокрема – з наступних підстав:

1.1. Прийняття наглядовою радою АТ рішення із перевищенням повноважень (із виходом за межі повноважень), передбачених законодавством та статутом товариства;

1.2. Прийняття рішення неправомочним складом наглядової ради – якщо було визнано недійсним рішення загальних зборів АТ, яким сформовано персональний склад наглядової ради;

1.3. Неповідомлення акціонера про призначення засідання наглядової ради АТ, на якому вирішується питання призначення позачергових загальних зборів, внаслідок чого акціонер не мав змоги бути обізнаним про призначення загальних зборів, вносити свої зауваження та пропозиції;

1.4. Неповідомлення члена наглядової ради-представника акціонера про призначення засідання, що унеможливило захист та представництво прав акціонерів, яких представляє такий член наглядової ради;

1.5. Відсутність кворуму на засіданні наглядової ради АТ (вказаний факт може бути доведений відсутністю підпису члена наглядової ради у протоколі засідання);

1.6. Інше недодержання вимог правових норм, які регулюють порядок скликання засідання наглядової ради АТ та прийняття нею рішень, якщо відповідне порушення спричинило прийняття неправильного акта; якщо рішення наглядової ради в цілому узгоджується з вимогами чинного законодавства і прийняте відповідно до обставин, що склалися, тобто є вірним по суті, то окремі порушення встановленої процедури його прийняття не можуть бути підставою для визнання рішення недійсним якщо інше не передбачено законодавством;

1.7. Порушення рішенням наглядової ради АТ прав та охоронюваних законом інтересів акціонерів чи інших осіб.

2. Прийняття наглядовою радою АТ рішення в онлайн-режимі, якщо під час засідання члени наглядової ради знаходяться поза місцезнаходженням товариства та підписання рішення не у день засідання, у тому числі прийняття рішення шляхом опитування, не є підставою для визнання такого рішення недійсним.

3. Видається доцільним доповнити Розділ VIII Закону України «Про акціонерні товариства» наведеним вище переліком підстав оскарження рішень наглядових рад АТ та застережень, що сприятиме ствердженню принципу правової визначеності, який є одним з фундаментальних аспектів верховенства права, що зазначається у рішеннях Європейського суду з прав людини, зокрема, у справі «Новік проти України» [23].

### Список використаної літератури

1. Беляневич О.А., Мягкий А.В. Корпоративне управління за законодавством України: теоретико-прикладні проблеми: монографія. Київ: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України, 2017. 320 с.
2. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06.11.1991 р. № 1798-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>.
3. Про практику розгляду судами корпоративних спорів: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24.10.2008 р. № 13. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-08>.
4. Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин: Постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 25.02.2016 р. № 4. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0004600-16>.
5. Постанова Касаційного господарського суду Верховного Суду від 25.02.2020 р. у справі № 904/1237/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87929481>.
6. Постанова Касаційного господарського суду Верховного Суду від 24.12.2019 р. у справі № 911/556/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/86660794>.
7. Постанова Касаційного господарського суду Верховного Суду від 09.07.2019 р. у справі № 912/2479/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/82996673>.
8. Постанова Касаційного господарського суду Верховного Суду від 11.02.2020 р. у справі № 914/484/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87711818>.
9. Постанова Касаційного господарського суду Верховного Суду від 14.06.2019 р. у справі № 912/1469/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81268453>.
10. Постанова Касаційного господарського суду Верховного Суду від 10.04.2019 р. у справі № 912/127/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81112544>.
11. Постанова Касаційного господарського суду Верховного Суду від 02.05.2018 р. у справі № 910/7837/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/73901369>.
12. Постанова Касаційного господарського суду Верховного Суду від 18.04.2018 р. у справі № 912/2562/16. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/73600968>.
13. Постанова Касаційного господарського суду Верховного Суду від 16.10.2019 р. у справі № 912/430/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85211548>.
14. Постанова Касаційного господарського суду Верховного Суду від 22.08.2018 р. у справі № 925/715/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/76057599>.
15. Постанова Касаційного господарського суду Верховного Суду від 29.05.2018 р. у справі № 920/432/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/74411247>.
16. Постанова Касаційного господарського суду Верховного Суду від 03.07.2018 р. у справі № 926/2301/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/75135333>.
17. Постанова Касаційного господарського суду Верховного Суду від 12.04.2018 р. у справі № 914/1968/16. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/73410612>.

18. Постанова Касаційного господарського суду Верховного Суду від 23.01.2020 р. у справі № 927/229/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87204234>.
19. Постанова Касаційного господарського суду Верховного Суду від 15.03.2018 р. у справі № 910/14494/16. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/72730959>.
20. Постанова Касаційного господарського суду Верховного Суду від 04.06.2018 р. у справі № 910/19433/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/74691737>.
21. Постанова Касаційного господарського суду Верховного Суду від 15.05.2019 р. у справі № 908/1101/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81785404>.
22. Постанова Касаційного господарського суду Верховного Суду від 14.03.2018 р. у справі № 908/1043/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/72822639>.
23. Рішення Європейського суду з прав людини від 18.12.2008 р. у справі «Новік проти України». URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974\\_442](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_442).

## References

1. Belianevych O., Miahkyi A. (2017) Corporate Management under the Legislation of Ukraine: the theoretical and applied problems: Monograph. Kyiv: Burchak Scientific-Research Institute of Private Law and Entrepreneurship of National Academy of Law Sciences of Ukraine [in Ukrainian].
2. Code of Economic Procedure of Ukraine: dd. 06.11.1991. № 1798–XII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1798-12> [in Ukrainian].
3. On the practice of corporate disputes resolving by courts: Resolution of the Plenum of the Supreme Court of Ukraine dd. 24.10.2008. № 13. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-08> [in Ukrainian].
4. On some issues in the practice of resolving disputes arising from corporate relationships: Resolution of the Plenum of the High Economic Court of Ukraine d. 25.02.2016. № 4. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0004600-16> [in Ukrainian].
5. The Resolution of the Economic Court of Cassation of the Supreme Court dd. 25.02.2020 N904/1237/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87929481> [in Ukrainian].
6. The Resolution of the Economic Court of Cassation of the Supreme Court dd. 24.12.2019 N911/556/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/86660794>.
7. The Resolution of the Economic Court of Cassation of the Supreme Court dd. 09.07.2019 N912/2479/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/82996673>.
8. The Resolution of the Economic Court of Cassation of the Supreme Court dd. 11.02.2020 N914/484/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87711818>.
9. The Resolution of the Economic Court of Cassation of the Supreme Court dd. 14.06.2019 N912/1469/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81268453>.
10. The Resolution of the Economic Court of Cassation of the Supreme Court dd. 10.04.2019 N912/127/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81112544>.
11. The Resolution of the Economic Court of Cassation of the Supreme Court dd. 02.05.2018 N910/7837/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/73901369>.
12. The Resolution of the Economic Court of Cassation of the Supreme Court dd. 18.04.2018 N912/2562/16. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/73600968>.
13. The Resolution of the Economic Court of Cassation of the Supreme Court dd. 16.10.2019 N912/430/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85211548>.
14. The Resolution of the Economic Court of Cassation of the Supreme Court dd. 22.08.2018 N925/715/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/76057599>.
15. The Resolution of the Economic Court of Cassation of the Supreme Court dd. 29.05.2018 N920/432/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/74411247>.
16. The Resolution of the Economic Court of Cassation of the Supreme Court dd. 03.07.2018 N926/2301/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/75135333>.
17. The Resolution of the Economic Court of Cassation of the Supreme Court dd. 12.04.2018 N914/1968/16. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/73410612>.
18. The Resolution of the Economic Court of Cassation of the Supreme Court dd. 23.01.2020 N927/229/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87204234>.
19. The Resolution of the Economic Court of Cassation of the Supreme Court dd. 15.03.2018 N910/14494/16. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/72730959>.
20. The Resolution of the Economic Court of Cassation of the Supreme Court dd. 04.06.2018 N910/19433/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/74691737>.
21. The Resolution of the Economic Court of Cassation of the Supreme Court dd. 15.05.2019 N908/1101/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/81785404>.
22. The Resolution of the Economic Court of Cassation of the Supreme Court dd. 14.03.2018 N908/1043/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/72822639>.
23. Novik v. Ukraine, Council of Europe: European Court of Human Rights dd. 18.12.2008, Application no. 48068/06. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974\\_442](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_442).

Стаття надійшла 11.09.2021 р.

*А. В. Смитюх*, докт. юрид. наук, профессор  
Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова  
Кафедра административного и хозяйственного права  
Французский бульвар, 24/26, Одесса, 65058, Украина  
e-mail: im2m112@gmail.com  
ORCID: 0000-0002-4778-4143

*В. С. Веремчук*, студент 2 курса магистратуры  
Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова  
Экономико-правовой факультет  
Французский бульвар, 24/26, Одесса, 65058, Украина  
e-mail: vladislavsveremchuk@gmail.com

## ОСНОВАНИЯ ПРИЗНАНИЯ НЕДЕЙСТВИТЕЛЬНЫМИ РЕШЕНИЙ НАБЛЮДАТЕЛЬНЫХ СОВЕТОВ АКЦИОНЕРНЫХ ОБЩЕСТВ В СВЕТЕ НОВЕЙШЕЙ ПРАКТИКИ ВЕРХОВНОГО СУДА

### Резюме

В статье представлены результаты исследования судебной практики Кассационного хозяйственного суда Верховного Суда в части оснований признания недействительными решений наблюдательных советов акционерных обществ. Поскольку законодательство не определяет такие основания, практика Верховного Суда по этому вопросу имеет решающее значение. Сделан вывод о том, что решения наблюдательных советов акционерных обществ могут быть признаны недействительными если они нарушают права и охраняемые законом интересы акционеров акционерного общества и других лиц, выделены конкретные основания их недействительности: превышение полномочий наблюдательного совета; неправомотность его состава; неуведомление акционера о назначении заседания наблюдательного совета в некоторых случаях; отсутствие кворума на заседании наблюдательного совета; другое несоблюдение требований правовых норм, регулирующих порядок созыва заседания наблюдательного совета и принятия им решений, если соответствующее нарушение повлекло принятие неправильного акта; нарушение решением наблюдательного совета прав и охраняемых законом интересов акционеров или других лиц. Авторы предлагают прямо закрепить приведенные выше основания признания решений наблюдательного совета акционерного общества недействительными в законодательстве и отмечают, что принятие наблюдательным советом АО решения в онлайн-режиме, когда члены совета находятся вне местонахождения общества и подписание решения происходит не в день заседания, в том числе принятие решения путем опроса, не является основанием для признания такого решения недействительным.

**Ключевые слова:** акционерное общество, наблюдательный совет, недействительность решения, защита прав акционеров.

